для порождения юмора. В перспективы нашего дальнейшего исследования входит изучение таких средств и приёмов, а также продолжение исследования особенностей действия когнитивного механизма возникновения юмористического эффекта.

Литература

Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии. – Л: Изд-во ЛГУ, 1963. – 230с. *Баран Я.Я.* Фразеологія у системі мови. – Івано-Франківськ: Буква, 1997. – 288с. *Кунин А.В.* Английская фразеология. – М.: Наука, 1970. – 343с. *Минский М.* Остроумие и логика когнитивного бессознательного // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 23. – М.: Прогресс, 1988. – С. 281-309. *Минский М.* Фреймы для представления знаний. – М.: Энергия, 1979. – 152 с. *Мокиенко В.М.* Фразеология, текст и лингвострановедение. – М.: Высш. шк., 1987. – 177с. *Орлецкая Л.В.* Фразеологизмы как средство создания юмористического эффекта в тексте: Дис$… канд. филол. наук: 10.02.04. – М., 1994. – 220 с. *Прокольева С.М.* Механизмы создания фразеологической образности. – М., 1996. – 348с. *Хардина М.В.* Окказиональное использование фразеологических единиц с целью создания комического эффекта (на материале произведений Ч. Диккенса): Дис… канд. филол. наук: 10.02.04. – М., 1978. – 215 с. *Харлицкий М.С.* О некоторых изменениях семантики фразеологизмов в языке современной газеты // Русский язык за рубежом. – 1988. – №6 . – С. 36-38. *Шанский Н.М.* Фразеология современного русского языка. – М.: Высш. шк., 1985. – 160с. *Шпекторова Н.Ю.* Анализ некоторых приемов стилистического использования фразеологизмов в рассказах О. Генри.// Фразеология и контекст. – Самарканд, 1987. – С. 104-106. *Ыйм Х., Салувеэр М.* Фреймы и понимание языка // Учен. зап. Тартуск. гос. ун-та. Труды по исследованию искусственного интеллекта I. – 1978. – Вып. 472. – С. 101-113. *Wodehouse P.G.* Full Moon. – London: Penguin Books, 1961. – 258 p. *Wodehouse P.G.* Jeeves Omnibus. – V. 4: Jeeves and the Feudal Spirit, Jeeves in the Offing, Stiff Upper Lip, Jeeves.– London: Hutchinson, 2000. – 460 p. *Wodehouse P.G.* Joy in the Morning. – London: Penguin Books, 1999. – 272 p. *Wodehouse P.G.* Right Ho, Jeeves.– N.Y.: Penguin Books, 1962.–248p. *Wodehouse P.G.* Sam the Sudden. – Leipzig, 1954. – 288 p.

ВАЧИНИЧ Л. І.
(*Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка*)

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СИНОНІМІЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У РОЗМОВНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Фразеологічні синоніми – це стійкі звороти (вислови), які об’єднуються в мові за своїми однаковими або близькими значеннями, виражають одне і те ж поняття, однак творяться на різних образах та відрізняються здебільшого різними змістовими відтінками, часто згідно своїх експресивно-стилістичних засобів. Напр.: avoir la langue bien pendue (по укр. – мати добре підвішений язик) і ne pas avoir la langue dans sa poche (по укр. – за словом у кишеню не лізти). Ці фразеологічні синоніми (далі СФО) співпадають за об’ємом значення, проте не однакові образи їх творення пов’язані з різними асоціаціями.

Великий інтерес для мовознавців у фразеології французької мови викликають “синонімічні фразеологічні утворення через представлення однакового поняття, спорідненість фразеологічних значень, але які відрізняються за своїми етимологічними образами й експресивно-емоційними властивостями” [Алефіренко М.Ф. 1987, с.26].

У даній статті автор ставить за мету розглянути суть та семантичні особливості синонімічних фразеологічних одиниць (СФО), які вживаються у розмовно-побутовій французькій мові та знайти їх відповідники в українській мові. Наше завдання полягає в розгляді та поясненні синонімічних ФО фамільярно-розмовного (fam.) та

просторічного (рор.) мовлення. Предметом вивчення послужили СФО французької мови згідно їх поділу за нашою класифікацією на групи: 1) ідеографічні та стилістичні СФО; 2) СФО, які відтворюють національні реалії; 3) експресивно-емоційно-адекватні СФО; 4) різноструктурні СФО, що відрізняються між собою за лексичним складом та синтаксичною структурою; 5) різні за лексичним складом, але які мають аналогічну синтаксичну структуру; 6) СФО зі спільним компонентом та аналогічною синтаксичною структурою.

Для синонімічних ФО французької мови, як і для кожного образного звороту властивою є "велика експресивність", яка пов'язана з емоційним вираженням носія мови до того, що повідомляється. "Живе мовлення завжди експресивно забарвлене, адже у ньому поряд з відображенням об'єктивної дійсності постійно виражається переживання людиною того, що дійсно трапляється або відбувається" [Телия В.Н., Графова Т.А., и др. 1991, с.3].

Утворюються СФО шляхом використання різних образів реальної дійсності. Неоднакові образи, які лежать в основі синонімічних ФО, дозволяють своєрідно виразити однакову думку, уникнути повтору фразеологічного звороту, надаючи контексту особливий колорит. Напр.: donner des coups d'épée dans l'eau (по укр. – носити воду решетом; решетом у воді зірки ловити) та tirer sa poudre aux moineaux (по укр. – давати горобцям дулі) – працювати без користі, даремно намагатись щось зробити, тратити час намарно. Дані синонімічні ФО співпадають за значенням, стилістично нейтральні та включають в себе експресивно-оцінювальний характер насмішки.

Французька мова, як і кожна мова, відзначається своєю оригінальною фразеологією, яка пов'язана з неповторністю побуту, звичаїв, культури, та й загалом з ментальністю французького народу. У фразеологічних виразах ще більшою мірою, ніж в лексиці, відображено національну мовну картину світу. СФО з одним і тим самим значенням мають у різних мовах неоднакову внутрішню форму (мотивацію). У французькій мові en sa peau mourra le renard або il mourra dans sa peau (опис. вар. - лис помре у своїй шкурі, він помре у своїй шкурі, в українській мові – хіба, що тільки могила виправить) [Білоноженко В.М., Винник В.О., і ін., 1999, с.500]. Хоча очевидно, що у двох мовах йдеться про будь-кого, хто залишиться таким як є, не зміниться.

Синонімічні ФО передають бачення носія мови, його мотивацію у мовленні, настрій, почуття, ерудицію, володіння мовними стилістичними засобами. "Із сукупності фразеологізмів синонімів мовець вибирає той, що найкраще вписується в розмову, найбільш точно і влучно передає думку, а також ставлення до предмета розмови й виражає потрібні емоції" [Неровня Н.М. 1985, с.46]. Напр.: promettre des monts d'or (по укр. – обіцяти золоті гори; надто багато); promettre décrocher la lune (по укр. – обіцяти дістати зорі, місяць з неба, тобто робити щось незвичайне, надприродне або нездійснене); promettre monts et merveilles (по укр. – не скупитися на обіцянки).

Основний "нерв" експресивності, забарвлення мови – це ті когнітивні стани психіки людини, які спонукають її "забарвлювати мову, переживаючи певні емоційні стани" [Телия В.Н., Графова Т.А., и др. 1991, с.3]. Ще в свій час швейцарський лінгвіст французького походження Ш. Баллі, якого можна з повною впевненістю вважати основоположником сучасних концепцій і методів експресивних факторів мовлення, вказував на велику кількість існуючих засобів вираження одного і того ж емоційно забарвленого змісту. Численність експресивних засобів Ш. Баллі виводив із "асоціацій, виразів, які народжуються завдяки наявності в пам'яті людей асоціацій, аналогій, що утворюють свого роду несвідому синонімію" [Баллі Ш. 1961, с.120].

У французькій мові СФО як звичайно виникають і будуються на поєднанні образів різного семантичного наповнення. Напр.: українському виразу не знати як бути у французькій мові відповідають такі СФО: ne savoir à quel saint se vouer (не знати до кого звернутись по допомогу, описовий переклад – не знати якому святому себе посвятити), ne savoir sur quel pied danser (не знати як діяти, як підійти до вирішення проблеми) або ne savoir où donner de la tête (не знати що робити, з чого почати, описовий переклад – не знати, де голову прихилити) [Білоноженко В.М., Винник В.О., і ін., 1999, с.700]. "Незважаючи на наявність спільного компоненту ne savoir і синтаксичний паралелізм, ці вирази не є фразеологічними варіантами, а синонімами, оскільки вони формуються незалежно один від одного і створені на поєднанні різних понять" [Рецкер А.И., 1963, с.11].

На відміну від фразеологічних варіантів СФО не можуть взаємно замінюватись. "Синонімічні ФО не можуть подібно варіантам взаємно замінюватись в будь-якому контексті на денотативному рівні, оскільки їх різниця в образах виключає адекватну заміну одного синонімічного фразеологізму іншим" [Назарян А.Г. 1976, с.249]. Напр. être dans son mauvais jour (ses mauvais jours) – бути в поганому настрої, не в дусі, s'être levé du pied gauche – бути в поганому настрої без причини (по укр. – встати на ліву, не на ту ногу; бути в роздратованому настрої) – вживаються іронічно, être mal luné – вказує на народні вірування, забобони [Білоноженко В.М., Винник В.О., і ін., 1999, с.155].

Різні за лексико-граматичним складом фразеологізми, проте які мають однакову або близьку образну структуру, вважаються варіантами. Напр.: prendre le train en marche, monter dans le train en marche (по укр. – з запізненням долучатися до будь-якої дії, справи і т.д.).

На противагу фразеологічним варіантам, СФО, хоч і відносяться до одного загального поняття, відрізняються змістовою специфікою, тому їх переклади можуть значно відрізнятись. Синонімічні ФО виражають більш конкретизовані і об'ємні поняття, ознаки, явища. Синонімічні ФО, будучи зв'язані загальною семою (архісемою), мають індивідуальні ознаки, семантичні та стилістичні відтінки, які значно послаблюють змістовий зв'язок між членами синонімічного ряду. Слід, однак, зауважити, що на ступінь цієї близькості або спільності в значній мірі впливає їх лексико-граматична структура: trouver son cheval de bataille – дієслівна ФО та c'est son dada – предикативна ФО (укр. це його коник).

У французькій мові для синонімічних ФО, як і для зворотів, між якими існують ті чи інші стилістичні різниці, що виникають в результаті приналежності синонімів до різних функціональних стилів, дається наступна стилістична характеристика: 1. нейтральні або нейтрально-літературні; 2. розмовно-фамільярні (fam.); 3. простонародні (просторічні) (pop.); 4. жаргонні; 5. книжні; 6. поетичні та високого стилю.

Залежно від того, якими специфічними ознаками відрізняються між собою синонімічні ФО у французькій мові, пропонуємо їх поділ на **ідеографічну та стилістичну** групу. На нашу думку, ідеографічні СФО істотно відрізняються відтінками значення. Така їх відмінність чітко спостерігається у фразеологічних синонімічних рядах розмовної мови. Синонімічний ряд (СР) – це слова, пов'язані відношенням градації: кожне наступне слово виражає більшу міру вираження характеристики. Розглянемо приклад синонімічного ряду та різні значення СФО, що входять в даний ряд. *Утікати:* prendre la clé des champs; montrer les talons; prendre ses jambes à son cou; s'enfuir /se sauver comme un lièvre; prendre la poudre, d'escampette ; jouer / se tirer des flûtes (fam) ; mettre les bouts (fam); mettre les voiles (fam); foutre le camp (argot); les mettre (pop). В даному випадку в цьому СР ідеографічні СФО чимраз більше відрізняються конотативними відтінками значення, ще раз вказуючи на

специфічний колорит образного народного мислення. Так у вище вказаному СР зустрічаються слова розмовно-фамільярного стилю, простонародні, а також арготичної лексики, з характерним для них підвищеним стилістичним забарвленням, експресією та іноді негативною конотацією. Негативна конотація (зневажлива та іронічна) загалом є властивою розмовним, зокрема просторічним СФО, які характеризують повсякденну діяльність людини та її найелементарніші життєві функції.

Слід відзначити, що у французькій розмовній мові синонімічні відношення більш характерні для фразеологізмів з негативно-конотативним значенням. Так, наприклад, СР із значенням *помирати* налічує понад 20 синонімічних ФО, не враховуючи арготичних виразів. *Помирати:* s'en aller; fermer les yeux; quitter le monde; rendre l'âme; rendre le dernier soupir (souffle) ; partir pour l'autre monde ; aller ad patres ; finir ses jours ; passer de vie à trépas; descendre dans le tombe; paraître devant Dieu ; mettre ses habits pour toujours (fam); plier bagage (fam); manger les pissenlits par la racine (fam); partir et sortir les pieds en avant (fam); y rester (fam) ; avaler son extrait de naissance (fam); passer l'arme à gauche (fam); casser sa pipe (fam) ; tourner de l'oeil (pop). Напротивагу із значенням *народитися* існує лише два ФО синоніми: venir au monde; voir le jour, які є нейтральними.

В синонімічному ряді кожне слово пов'язане із домінантною та з суміжним словом. Домінанта – один із членів синонімічного ряду, стрижневе слово, навколо якого групуються всі інші слова – СФО цього ряду. Ідея порівняння членів синонімічного ряду з його домінантою належить теоретику основ фразеології – Ш. Баллі. Зауважимо, що в СР лексичного ряду домінанта є нейтральною в експресивному і стилістичному відношенні. "В фразеологічному СР за своїми параметрами домінанта має іншу суть і представляється як найбільш експресивно-насичена ФО, для якої притаманне є образно-експресивне значення" [Глухов В.М. 1981, с. 79]. Домінантою в СР для синонімічних ФО може бути не лише одна ФО, а й аналітичне словосполучення, іноді й синтаксично-аналітичний зворот. Основною ознакою поділу СР є типові образні ситуації, де невеликі групи синонімічних ФО образно характеризують ту чи іншу життєву позицію.

Наведемо ще один приклад СР з його домінантою чи домінантами, виділивши на нашу думку ці домінанти. *Сміятися, реготати***:** *rire tout son soûl*; *rire de toutes ses dents*; rire à belles dents; rire de bon coeur; rire de plus belle; rire aux éclats (éclater de rire); *rire à gorge déployée*; *rire aux larmes*; rire à se tenir les côtés; se tordre de rire; rire comme un fou (une folle, un bossu, un crevé, une baleine); rire à perdre baleine; *rire comme un cul* (pop).

Навколишню дійсність різні народи бачать неоднаково. "Як мовні перлини СФО теж виражають думки і сподівання самих мовців, їх історію, побут, культуру, єднають різні покоління" [Ужченко В.Д. 1988, с. 5]. У французькій загальновживаній та розмовній лексиці існують синонімічні ФО, напр. ne connaître ni des lèvres, ni des dents; ne connaître ni d'Adam ni d'Eve (укр. зовсім не знати будь-кого, не бачити будь-кого в очі), які не мають відповідників в українській мові.

"Багато ФО пов'язаних з фактами історії, повір'ями, народним побутом й обрядами минулих епох, з погляду сьогоднішнього дня, набули значення національно-специфічних реалій (архаїчного характеру)" [Зорівчак Р.П. 1983 с.44]. Реалії визначаються як слова, що характеризують предмети, поняття, ситуації, що не існують в практичному досвіді людей, які спілкуються іншою мовою. Саме такі синонімічні ФО викликають для нас, мовознавців французької мови, велику мовну зацікавленість.

Зазначимо, що іншу групу утворюють **ФО синоніми, які відтворюють національні реалії** розмовної французької мови і часто включають дійсні чи

надумані імена з народного фольклору. Наприклад: du temps que la reine Berthe filait (укр. опис. вар. ~ *у ті часи, коли королева Берта пряла*); du temps du roi Guillemot (укр. опис. вар. ~ *давним давно, з незапам'ятних часів, за царя Гороха*). Дані синонімічні ФО – різні, яскраві і своєрідні за стилістичним і емоційним забарвленням, часто вживаються як жарт або іронічно, та творяться на основі різних образів.

У французькій мові СФО, пов'язані з національними реаліями, часто відрізняються своєрідною специфікою образно-народного мислення, де її творець та носій, передаючи інше бачення навколишнього світу та образно характеризуючи особи, предмети, явища, ситуації, тощо, творить неординарні, властиві лише йому синонімічні вислови.

ФО синоніми, які передають реалії, є незрозумілими для людей, що не знають французької мови. Тому при їх поясненні та перекладі на українську мову вважаємо за доцільне вдатися до описових пояснень. Як приклад пропонуємо такі синонімічні ФО звороти: s'emporter comme une soupe au lait (укр. опис. вар. ~ *відчути себе (як очевидно тут мається на увазі) гарячий чи киплячий молочний суп*) та la moutarde lui monte au nez (укр. опис. вар. ~ *гірчиця вдаряє в ніс: ~ раптово розсердитися, скипіти від люті*. Такі СФО мають однакове значення, але відрізняються різною експресивністю своїх образів.

Українська мова також характеризується притаманними лише їй національними реаліями: стати на рушник, зав'язати голову (вийти заміж); зустріти з хлібом і сіллю, давати / діставати гарбуза та ін.

Неабиякий інтерес у французькій мові представляють для нас синонімічні ФО, які ми виділяємо в ще одну окрему групу **експресивно-емоційно-адекватних синонімічних ФО**. Експресивно-емоційно-адекватними будемо вважати рівнозначні СФО. "Про повні фразеологічні еквіваленти можна говорити лише тоді, коли ФО перекладу адекватна ФО оригіналу щодо образності всіх компонентів змісту – предметно-логічного, експресивно-емоційного й функціонально-стилістичного та щодо форми вислову – в структурно-граматичному плані" [Зорівчак Р.П., 1983. с.50]. Представляючи приклади синонімічних ФО цієї групи, хочемо подати тотожні до них синонімічні ФО в українській мові і створити спільну групу експресивно-емоційно-адекватних СФО у французькій та українській мовах.

При перекладі та поясненні рівнозначних СФО з української мови намагатимемось зберегти та передати їх ідентичне емоційне забарвлення по відношенню до синонімічних ФО французької мови. Адже ми повністю погоджуємося, що "експресивно-емоційна адекватність полягає у збереженні в перекладі того ж емоційного забарвлення, що й в оригіналі" [Зорівчак Р.П., 1983. с.49].

Експресивно-емоційно забарвлені СФО не тільки відображають, як і всі ФО, будь-яке явище об'єктивної дійсності, але й показують відмінне відношення мовця до цього явища. Інакше кажучи, "в експресивно-емоційному забарвленні СФО спостерігається оцінка явища, що позначається цими ж синонімічними ФО" [Назарян А.Г.,1976. с. 261].

Наведемо приклади СФО експресивно-емоційно адекватних у французькій та українській мовах.

– Depuis A jusqu'à Z, de la tête aux pieds – від А до Я, від альфи до омеги, від початку до кінця [Білоноженко В.М., Винник В.О., і ін., 1999, с.13].

– Donner un coup d'épaule / de pouce / de main à qqn., prêter la main à qqn. - подати руку допомоги, допомогти кому-небудь у скрутний для нього час [там же, с.658].

– Faire d'une mouche un éléphant, (se) faire une montagne de qqch. – робити з мухи слона, надто перебільшувати щось [там же, с.740].

– Travailler comme un cheval / un boeuf / un fou / un nègre – працювати як кінь / як ломова коняка / як віл – працювати багато, затрачаючи багато сил та енергії [там же, с.129].

Пропонуємо іншу **класифікацію ФО синонімів за їх структурою**: різні за лексичним складом та синтаксичною структурою; різні за лексичним складом, але з аналогічною синтаксичною структурою; зі спільним компонентом та аналогічною синтаксичною структурою. У деяких випадках при розгляді ФО синонімів даних груп вважаємо за доцільне вдатися до історико-етимологічного тлумачення досліджуваних ФО. "Пояснення або етимологічний аналіз не зовсім зрозумілого і тому рідко вживаного слова робить ясним і зрозумілим цілий фразеологічний зворот" [Спринчак Я.О. 1976 с. 37].

I. СФО, різні за лексичним складом та синтаксичною структурою:

▪ *Etre né coiffé* (avoir de la chance) – бути везучим, мати удачу ~ вираз, який зустрічається в Робера Етьєна (1549) відповідає традиції, згідно якої діти, що при народженні зберігають на голові частинку плаценти (foetalle) (la coiffe) – чепчик є немов би захищені долею [Rey A., Chatreau S., 1993, с. 194].

▪ *Avoir le vent en poupe* - мати везіння, бути щасливим (être favorisé par les circonstances, aller vers le succès) ~ бути захищеним обставинами, йти до успіху (1382). Попутній вітер, спрямований до задньої частини корми, який штовхає вітрильник вперед, асоціюється з удачею [там же, с. 783].

▪ *Faire des avances, les premiers pas* – покласти початок будь-яким відносинам, зробити перший крок.

▪ *Briser (rompre) la glace* (укр. проламати лід) – долати труднощі, робити вирішальні зміни в чомусь; подолати натягнуті відносини між декількома людьми = "faire cesser la gêne la contrainte entre plusieurs personnes". В XVI ст. для виразу характерним було ширше поняття і це означало "surmonter les premières difficultés d'une entreprise délicate" ~ подолати початкові труднощі делікатної справи. З кінця XVII ст. (Mme de Sévigné) вираз винятково застосовується для вираження відносин між особами, як символ бездушності, байдужості, холодності. Дані синонімічні ФО набувають яскравості вираження завдяки живим метафорам, які їх творять [там же, с. 406].

II. Синонімічні ФО, які відрізняються за лексичним складом, але які мають аналогічну синтаксичну структуру. Наприклад:

▪ *Faire le jeu de qqn.* ~ діяти часто несвідомо в інтересах когось = servir involontairement ses intérêts (XVII s.) ~ мимовільно служити чиїмсь інтересам [там же, с. 450] та *apporter de l'eau au moulin de qqn.* ~ створювати сприятливі умови кому-небудь або "donner involontairement des arguments dans un débat" ~ наводити аргументи проти своєї волі на чиюсь користь. Цей зміст є дещо застарілим, його початки датуються середньо-французькою мовою *qui l'eaue au moulin mène* (хто воду до млина приносить) і лише в кінці XVI ст. вираз набуває значення "fournir un profit, un avantage" – давати прибуток, користь. В XVII ст. вираз ще зберігає це конкретне значення: "amener de l'eau au moulin" це означає "procurer (à soi-même ou à autrui un avantage matériel" забезпечувати себе або інших матеріальною користю. [там же, с. 533].

▪ *Cela, ça ne vaut pas la peine, ça ne vaut pas le coup (fam)* – це не вартує зусиль (про ризикований захід чи справу). Valoir la peine "mériter qu'on fasse un effort qu'on s'occupe de..." (кінець XVI ст.). Спочатку ця ФО вживалась для вираження значення вартувати докладених зусиль [там же, с. 601] та його синонім *le jeu n'en vaut pas la chandelle* – гра не вартує свічок = cela ne vaut pas la peine, les frais envisagés ~ вираз гра не вартує свічки датується XVI ст. [там же, с. 145].

III. Синонімічні ФО зі спільним компонентом та аналогічною синтаксичною структурою. Між такими СФО існує найбільш тісний змістовий зв'язок. Однак в цьому випадку не можна говорити про абсолютну синонімію, оскільки різниця в образах позначається в тій чи іншій мірі на значеннях даних ФО.

▪ *Être de (la) même farine, "du même genre"* - бути подібним, однаковим. Вираз запозичений з латинської мови, його вживання датується серединою XVI ст. (Ронсар) з варіантами *de semblable farine*, що означало в класичній мові "з тієї ж групи, ватаги, банди " [там же, с. 145] та *Être du même tonneau = du même genre, comparable* - бути схожими між собою, одного роду, породи, мати схожі манери.

▪ *Se porter comme le Pont-Neuf* (1786) = Se porter très bien – мати міцне здоров'я. Pont-Neuf – найстаріший, дуже міцний кам'яний міст Парижа, побудований за часів правління Генріха IV, швидко набув визнання міцності [там же, с. 650] та *Avoir bon pied, bon oeil, se porter comme un chêne* = "avoir une santé robuste" - мати міцне здоров'я; міцність дуба традиційно використовується у мові як символ міцного здоров'я та довголіття [там же, с.151].

Фразеологічні синоніми концентрують у собі багатство семантичних відтінків, експресивно-стилістичних забарвлень, емоційних звучань і колоритної образності. Вони збагачують французьку мову, допомагають конкретизувати поняття, предмети і явища об'єктивної дійсності. Творення синонімічних ФО – це явище, постійно характерне для французької мови як віддзеркалення інтелектуальної спритності її носіїв. Ознаками розрізнення СФО є 1) образність, 2) внутрішня форма, 3) семантичні відтінки, 4) емоційно-експресивне забарвлення, 5) функціонально-стилістична приналежність, 6) історико-етимологічні відмінності, 7) різна сполучуваність.

Чітка відмінність відтінків значень ідеографічно-стилістичних ФО французької мови спостерігається у синонімічному ряді (СР) як мікросистемі, яка відображає закономірності розвитку мови в цілому. СФО виражають своє номінативне значення через семантичне основне слово (домінанту), яке є базою СР. У СР серед групи близьких чи тотожних за значенням СФО, як правило, важко виділити зворот, який би в найзагальніших рисах виражав спільне поняття і виступав би опорним.

Синонімічні ФО у французькій мові можна поділяти на 1) різноструктурні за лексичним складом та синтаксичною структурою; 2) різні за лексичним складом, але аналогічні за синтаксичною структурою; 3) СФО з спільним компонентом і аналогічною синтаксичною структурою з найтіснішим семантичним зв'язком.

Для кращого розуміння процесу формування СФО було здійснено історико-етимологічні тлумачення деяких ФО французької мови.

У французькій мові своєрідна специфіка образного народного мислення є характерною для СФО, які відтворюють національні реалії. При їх поясненні українською мовою використано, як правило, описові тлумачення. При перекладі ФО з французької мови на українську фразеологічні ресурси використовуються тільки тоді, коли у фразеологічному фонді мови-рецептора є одиниці, семантико-стилістичні функції яких адекватні тим самим функціям оригіналу.

Результати нашого дослідження можна використати при розгляді питання інтернаціональних чи національних СФО або при висвітленні проблеми типологічних особливостей фразеологічних синонімів у французькій та українській мовах. Перспективою нашого подальшого дослідження буде вивчення СФО в художній літературі, у народному фольклорі з розглядом найважливіших стилістичних засобів їх творення у французькій мові.

Література

Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології. – Х: Вища школа, 1987. *Балли* Ш. Французская стилистика. – М; 1961. *Білоноженко* В.М., Винник В.О., Гнатюк І.С. і ін.

Фразеологічний словник української мови. Книги 1.2. Друге видання.– К: Наукова думка, 1999. *Венгреновська* Г.Ф., Венгренівська М.А. Французько-український фразеологічний словник. – К.: Радянська школа, 1987. *Глухов* В.М. Свойства просторечно-диалектной фразеологии / Образование и функционирование фразеологических единиц.– Р: Ростовский университет, 1981. *Зорівчак* Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Л: Вища школа, 1983. *Липшицене-Зибуцайте* Э.И. Фразеологические синонимы французского язика. – Л: Просвещение, 1971. *Назарян* А.Г. Фразеология современного французского языка. – М: Высшая школа, 1976. *Назарян* А.Г. Фразеология современного французского языка. – М: Высшая школа, 1987. *Неровня* Н.М. Фразеологізм, його синоніми і варіанти / Культура слова. Випуск 28. – К: Наукова думка, 1985. *Рецкер* А.И. Французско-русский фразеологический словарь. – М: 1963. *Спринчак* Я.О. Етимологічний аналіз фразеологічних виразів / Українська мова і література в школі. Вип. 5. – К: Радянська школа, 1976. *Телия* В.Н., Графова Т.А., Шахнарович А.М. и др. Человечесикй фактор в языке. Языковые механизмы экспрессивности. – М: Наука, 1991. *Ужченко* В.Д. Народження і життя фразеологізму. – К: Радянська школа, 1988. *Rey* A., Chatreau S. Dictionnaire des expressions et locutions. – Paris; 1993.

ВЕДПАТАК В.А.
(Чернівецький нац. ун-т)

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНОСИМВОЛІЗМУ В ДІЄСЛОВАХ РУХУ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Сучасна мовознавча наука знаходиться в періоді переходу в нове тисячоліття, яке знаменується якісними та кількісними змінами в методології та методиці дослідження феномену мови.

Мова – це знакова, а за своєю похідною формою – звукова діяльність, що забезпечує матеріальне оформлення думок та обмін інформацією між членами суспільства. Людську мову утворюють мовні знаки, двосторонні одиниці мови, що репрезентують предмет, властивість, ставлення до дійсності. Мовний знак являє собою єдність певного розумового змісту (означуваного) та ланцюжка фонематично розчленованих звуків (значущого). Дві сторони мовного знака, тобто зміст і звучання, які знаходяться у відносинах постійного зв'язку, опосередкованого свідомістю, складають стійку єдність [Белей 1999, с.3].

Найбільш типовим мовним знаком є слово, тому людська свідомість, у цілому, та пізнавальний образ предмета, зокрема, визначилися практикою і результатами мислення попередніх поколінь, закріпленими у словах.

Дослідженням проблеми зв'язку між звучанням та значенням слова займається фоносемантика. Предметом її вивчення є звукозображувальна (тобто звуконаслідувальна та звукосимволічна) система мови, яка вивчається в пантопохронії (тобто з позиції просторових і часових норм) [Воронін 1982, с.21].

Вивченням проблем фоносимволізму займалися такі науковці, як С.Воронін, О.Газов-Гінзберг, О.Журавльов, А.Журинський, В.Левицький, М.Панов, О.Михальов, О.Штерн, Г.Альпорт, Ш.Баллі, Д.Болінджер, Д.Вестерман, В.фон Гумбольдт, О.Єсперсен, Е.Бенвеніст, Е.Сепір, Е.Ньюмен, Х.Марчанд, Г.Пауль та ін., проте й досі залишається багато цікавих та важливих питань у цій галузі мовознавства, які потребують вивчення.

Мета дослідження – розглянути функціонування фоносимволізму на матеріалі дієслів, що позначають рух у німецькій мові, оскільки вони є однією з найдинамічніших та широко вживаних груп лексики у життєдіяльності людини.